

Upptäck språket - hörmanus

Kapitel 1 SKOLAN BÖRJAR

Hör 1 Första dagen i en ny klass

En kille som heter Shayan och en tjej som heter Nasib intervjuar varandra. Vad får du veta om dem?

Läraren: Nu ska ni intervjuas varandra. Jag har skrivit sex frågor på tavlan som ni kan använda.

- a Var har du gått i skolan förut?
- b Vad talar du för språk förutom svenska?
- c Vilket skolämne tycker du bäst om? Varför?
- d Vad vill du bli bättre på i skolan det här året?
- e Vad har du för framtidsplaner?
- f Vad gillar du att göra på fritiden?

Shayan: Hej. Jaha, är det vi två som ska prata nu då?

Nasib: Ja. Hej. Vad heter du?

Shayan: Jag heter Shayan, och du?

Nasib: Nasib.

Shayan: Jaha. Var har du gått i skolan förut då?

Nasib: Min gamla skola? Det var Centralskolan. Var gick du någonstans? Vad hette din gamla skola?

Shayan: Ekenskolan. Den ligger inte här. Jag har flyttat. Jag flyttade faktiskt för bara en vecka sedan.

Nasib: Oj, var bor du nu då?

Shayan: Jättenära skolan, så det är ganska lyxigt.

Nasib: Okej. Vänta nu, ska vi se. Vi måste ju kolla på frågorna ... Vad talar du för språk, förutom svenska?

Shayan: Dari. Och så kan jag persiska också. Det är nästan samma. Och du, pratar du somaliska kanske?

Nasib: Ja, just det. Och så kan jag arabiska ganska bra. Fast engelska kan jag faktiskt bättre än arabiska.

Shayan: Jaså. Är engelska det skolämne som du gillar bäst också?

Nasib: Nej. Jag kan prata engelska - men skriva ... hjälp! Nej, matte är mitt favoritämne. Och du, vilket skolämne tycker du bäst om?

Shayan: Jag gillar engelska bäst även om jag inte kan det speciellt bra. Jag började faktiskt läsa engelska för bara ett år sedan.

Nasib: Jaha. Vad vill du bli bättre på i skolan det här året?

Shayan: Ja men, det är ju engelska. Och svenska förstås. Nu måste jag fråga dig också. Vad vill du bli bättre på i skolan det här året?

Nasib: Svenska. Jag bara måste bli bättre på det. Nu ska vi se, nästa fråga. Nu har vi inte så många kvar. Vad har du för framtidsplaner?

Shayan: Ingen aning. Vad har du för framtidsplaner?

Nasib: Jag skulle vilja bli läkare, eller advokat., eller kanske barnmorska. Jag vet inte. Men det är nog svårt.

Läraren: Jaha, börjar ni bli klara eller?

Shayan: Oj, snabbt nu. Vi måste skynda oss. Vad gillar du att göra på fritiden?

Nasib: Jag brukar ... gå och simma varje lördag. Och du?

Shayan: Jag gillar att softa. Spela lite dataspel, hänga med kompisar och så.

Nasib: Men vi glömde frågan "Vad vill du bli bättre på?"

Shayan: Nej, jag sa ju att jag vill bli bättre på engelska och svenska. Och du sa svenska, eller hur?

Läraren: Okej. Då ska vi se. Nu ska ni alltså berätta om den klasskamraten ni har pratat med och intervjuat. Vem vill börja? Kanske du Shayan? Vem är det du har pratat med? Försök presentera henne så att de andra får veta vem hon är och vad hon gillar och så vidare.

Hör 2 Ny i skolan

Aisha är ny i skolan. Den andra skoldagen träffar hon en av sina nya klasskamrater utanför klassrummet. Vad är det som är bra med den nya skolan?

Pojke: Hej!

Flicka: Hej!

Pojke: Är du ny här?

Flicka: Ja, jag började här igår. Går du också här?

Pojke: Ja, jag var sjuk igår men jag har gått här i ett år. Förut gick jag på Dalensskolan, men det är bättre här.

Flicka: Okej. Vad är det som är bra här då?

Pojke: Lärarna är snälla och kompisarna schyssta. Och här är det lugn och ro på lektionerna.

Flicka: Men jag tycker att det var ganska mycket prat på lektionerna igår.

Pojke: Jo, men så brukar det vara när vi SKA prata, när vi grupperbetar och så. Vilken skola gick du i förut?

Flicka: Jag gick i en skola utanför stan men nu har vi flyttat in hit så det är bättre att gå här. Då slipper jag åka så långt och den här skolan är mycket större. Det gillar jag.

Pojke: Jaha, varför då? Varför gillar du att skolan är stor?

Flicka: Det finns mer att välja på tänker jag, och fler kompisar. Jag känner också redan några här.

Pojke: Vilka känner du?

Flicka: Ayla och Berat.

Pojke: Jaha, de läser jag engelska ihop med.

Flicka: Gör du? Då kanske jag också ska göra det. När har ni engelska?

Pojke: I eftermiddag, vid två nån gång.

Flicka: Är det en bra grupp? Jag menar, är alla bra på engelska?

Pojke: Ja, vi jobbar ganska hårt och vi pratar mycket engelska på lektionerna. Det är bra, tycker jag.

Flicka: Hm, jag är inte så bra på att prata, jag skriver och läser hellre.

Pojke: Okej, ja, men det är klart att vi läser och skriver också. Och vi har ganska ofta läxprov och då skriver vi oftast ord.

Flicka: Va? Skriver ni bara ord, inte meningar?

Kapitel 2 FRITIDEN

Hör 3 Man kan spela det var som helst

Mariam frågar sin kompis Yue om hans stora fritidsintresse. Vad är det man kan spela var som helst?

Mariam: Vad brukar du göra på fritiden?

Yue: På fritiden?

Mariam: Ja, efter skolan och så, eller på helgen.

Yue: Jag springer och jag spelar ofta schack. Schack är mitt största fritidsintresse.

Mariam: Vad är det som gör att du gillar det så mycket?

Yue: Jag är ganska bra på det och det blir aldrig tråkigt.

Mariam: Hur ofta spelar du då?

Yue: Nästan varje dag. Eller jag spelar mot en dator varje dag. Men sedan spelar jag i en klubb på tisdagar och onsdagar.

Mariam: Hur länge har du hållit på med det?

Yue: I tre år på riktigt, men jag spelade en del när jag var liten också.

Mariam: Vad var det som fick dig att börja med just schack?

Yue: Min mormor lärde mig och min syster att spela när vi var små. Sedan, när vi kom till hit till Sverige fanns det en klubb. De kom till skolan och gjorde reklam, liksom. Alla som ville fick prova. Jag gjorde det och ... fastnade. Det var kul! Jag kunde ju lite redan.

Mariam: Tävlrar du också?

Yue: Ja, ibland åker vi på tävlingar eller andra klubbar kommer till oss och tävlar. Fast egentligen tävlar man hela tiden. Varje match är ju som en tävling.

Mariam: Är det en dyr sport?

Yue: Nej ... eller det kostar att vara med i klubben, men annars behöver man inte så mycket utrustning. Men det är bra med en dator. Min mamma har köpt ett slags schackprogram till datorn eftersom min syster inte vill spela lika ofta som jag. Jag vet inte vad ett sånt program kostar, men det är bra.

Mariam: Kan du rekommendera andra att börja med schack?

Yue: Ja, absolut.

Mariam: Varför då?

Yue: Det är lätt att lära sig och sedan kan man bara bli bättre och bättre hela tiden. Man behöver inte vara särskilt stark eller så. Man kan göra det var som helst bara man har en dator eller en mobil. Och de som håller på med schack är oftast schyssta och ganska lugna, verkar det som.

Mariam: Kan vem som helst börja med schack?

Yue: Ja, bara man tycker det är kul. Man kan spela med folk i alla åldrar, och tjejer och killar kan vara lika bra och spelar mot varandra. Det är ingen skillnad.

Mariam: Måste man vara väldigt smart för att spela schack?

Yue: Jo, eller man blir smart om man håller på. Man måste vara i ganska bra form också, alltså ha bra kondition, för att bli riktigt bra. Om man har bra kondis kan man koncentrera sig en hel match, eller flera matcher efter varandra.

Mariam: Finns det några nackdelar som skador eller så?

Yue: Nej. Jag tror inte det. Eller kanske att man kan få ont i ryggen ifall man sitter för mycket. Eller att man hellre vill spela än att göra läxorna, det är kanske inte så bra. Ibland kan jag vakna på natten och tänka på ett drag som jag skulle ha gjort. Då vill jag gå upp och spela.

Mariam: Har du något mer du vill berätta?

Yue: Nej, jag vet inte. Bara att schack är jättekul.

Hör 4 Adrenalinkickar är kul

Lyssna på intervjun med Johanna där hon svarar på frågor om sitt stora fritidsintresse. Vad var det som fick henne att börja med det?

– Hej Johanna!

– Hej!

– Du, jag undrar ...Vad brukar du göra på fritiden?

– Jag brukar åka skateboard.

– Du åker skateboard, jaha. Hur länge har du hållit på med det då?

– Det är ungefär 15 år nu.

– Oj, det är ju länge.

– Ja, det är länge.

– Men du, hur ofta åker du skateboard?

– Ja, så mycket jag kan, ungefär fem dagar i veckan, om jag hinner.

– Fem dagar i veckan. Det var mycket det. Hur många timmar blir det?

– Ja, mellan 5 till 8 heldagar gärna.

– Oj! Det är liksom som ditt heltidsjobb nästan?

– Ja, jag önskar det.

– Ja, du skulle vilja det, ja... men vad är det som gör att du gillar att åka skateboard så mycket då?

– Nä.. man kommer ut mycket, man träffar sina vänner, åker, har kul.

– Mmm. Och du sa att man kommer ut mycket. Är det utomhus som du åker?

– Ja, jag åker helst utomhus, men... ja, så länge vädret tillåter och så där, så kan man ju åka.

– Men när det är vinter och snö, eller det bara regnar, vad gör du då?

– Då finns det inomhushallar, speciellt för skateboard, och ibland är vi även inne i garage och lite sådant vi kommer över.

– Ja. Men hur kom det sig att du började med skateboard då?

– Jag och min lillebror spelade lite TV-spel när vi var små och där fanns det ett skejtspel och de hade även videos som vi kollade mycket på och till slut så ville vi också testa och då önskade vi oss varsin skateboard och började åka lite smått tillsammans.

– Och om du skulle försöka säga någonting som ... vad är det som är det allra bästa med att åka skateboard?

– Ja, det är så mycket. Adrenalinkickar är kul.

– Adrenalinkickar? Nu får du förklara vad du menar med det.

– Nej men ... man gör saker som man tycker är läskiga ibland och utmanande och man utmanar ju sig själv mycket och gör saker och när man väl klarar de grejerna är det en väldigt trevlig känsla.

– Okej. Tack så mycket!

– Tack!

Kapitel 3 MÅ BRA

Hör 5 Tre samtal

Lyssna på de tre samtalen. Vad pratar de om och var är de när de pratar?

Samtal ett

Tjej 1: Jag var så himla stressad av matteprovet och allt jag skulle fixa hemma igår och ...

Tjej 2: Jag med. Har inte kunnat sova på flera nätter. Helt slut.

Tjej 1: Ja, men nu är det i alla fall gjort. Jag känner mig också helt färdig. Men vilken bra idé att dra hit efteråt. Bara glömma allt vad prov och stress heter.

Tjej 2: Ja, det är ju verkligen skönt att sitta här. Först ta ut sig på några längder och sedan bara slappa i värmen. Jag försöker faktiskt komma iväg hit åtminstone en gång i veckan. Tar 1 000 meter varje gång.

Tjej 1: Wow.

Tjej 2: Ja, jag tycket det är ett bra sätt att hålla sig i form också. Bättre än att vara ute och springa nu när det bara regnar hela tiden. Och mycket mysigare än att gå på gym.

Tjej 1: Mmm. Håller med. Men du, jag måste nog gå ut och ta en dusch nu innan jag svimmar. Det är bara *för* varmt här inne. Kolla – svetten bara rinner!

Tjej 2: Okej, jag hakar på. Om jag vågar ska jag hoppa från trean. Men vi kan väl ta en liten stund till sedan?

Samtal två

Förälder: Nu är det dags att stänga av.

Kille: Vad då? Varför då?

Förälder: Du har suttit med den där hela kvällen. Vi ska äta om en timme och du har inte gjort läxan.

Kille: Jag har inga läxor.

Förälder: Nähä, men det är i alla fall inte bra att bara sitta och stirra in i den där.

Kille: Men vad då, jag är ju med kompisar. Vi har kul mamma!

Förälder: Ja, men jag är orolig för din rygg och dina ögon. Res dig upp och rör på dig emellanåt. Gå ut och promenera eller spring en runda. Då sover du bättre sedan också.

Kille: Men vad då, vad gör du då? Du sitter ju vid teven hela kvällen.

Förälder: Ja, men nu ska jag snart resa på mig och börja med maten.

Kille: Ja, men är det att röra på sig då, tycker du? Och annars sitter du ju hela kvällen. Då ska du inte klaga på mig.

Förälder: Jo, men du är ju ung och behöver röra på dig ...

Kille: Då dukar jag. Räcker det, eller?

Samtal tre

Tonåring 1: Hej!

Tonåring 2: Hej, Var är du någonstans? Vi ska ju åka snart!

Tonåring 1: Mm, men jag har inte kommit iväg än.

Tonåring 2: Va! Vad då? Du måste skynda dig jättemycket.

Tonåring 1: Jag mår inte bra. Jag har ...

Tonåring 2: Vad menar du? Är du sjuk, eller?

Tonåring 1: Nja, jag har ont i ... foten.

Tonåring 2: Men vi behöver inte springa har de ju sagt. Man kan gå runt den där sjön
ellervad det var.

Tonåring 1: Ja, jag vet, men ... det är ju det där med kartan. Jag kan ju inte läsa den.

Tonåring 2: Lägg av, är det *det* du är nervös för? Vi gör det här ihop, du och jag. Vi
promenerar tillsammans.

Tonåring 1: Men ...

Tonåring 2: Du, det går en buss till om en halvtimme. Jag väntar på dig här. Vi blir sena men
det är bättre än att vi inte kommer alls. Kom igen nu!

Tonåring 1: Okej, jag kommer väl då. Men, skulle vi inte ha med oss något förresten? Jag
har inte ordnat något.

Tonåring 2: Jo, något att dricka i skogen bara. Lärarna har korv och bröd och sådant. Jag har
vatten så det räcker till oss båda. Men ta bra skor och skynda dig nu så vi hinner med nästa
buss.

Tonåring 1: Okej, vi ses!

Tonåring 2: Vi ses!

Hör 6 Hos skolsköterskan

Lyssna på de fyra samtalen. Varför kommer eleverna till skolsköterskan egentligen?

Samtal 1

Skolsköterska: Hej och välkommen! Du kan slå dig ner på den stolen, där. Kan jag få ditt födelsedatum?

Elev 1: 06 07 15

Skolsköterska: Och du går i Annas klass?

Elev 1: Ja. Måste jag göra det här nu?

Skolsköterska: Har du ändrat dig så avbryter vi, men det är viktigt och det kommer inte att göra ont. Ett litet stick bara och så kan det svida lite först. Det kan vara så att du blir lite svullen eller lite röd på armen men det är inget farligt. Och så kan man få lite feber, känna sig lite ruggig. Men du kan leva precis som vanligt, du kan gå och träna och göra precis vad du vill.

Elev 1: Jaha. Okej då.

Skolsköterska: Vilken hand brukar du skriva med?

Elev 1: Höger.

Skolsköterska: Då tar vi vänster arm. Då kan du lägga armen i knät.

Elev 1: Mmm.

Skolsköterska: Nu känner jag lite grann på din arm här. Hur går det i skolan nu då? Har du mycket att göra? Jag hörde att ni skulle ha idrottsdag framöver. Vad ska ni hitta på då? Ja, då var det klart då.

Elev 1: Va, redan?

Skolsköterska: Javisst. Om du undrar över något eller om något känns konstigt efteråt kan du bara titta in. Jag såg förresten att du har fyllt i här om din vikt, att du tycker att du väger för mycket och inte tål viss typ av mat. Det behöver vi prata om också så jag kommer att kontakta dig snart ändå om en ny tid.

Elev 1: Okej. Hej då.

Skolsköterska: Hej, hej.

Samtal 2

Skolsköterska: Hej, hur var det här då?

Elev 2: Jag har så himla ont i magen. Jag måste gå hem.

Skolsköterska: Vad är det som gör att du har så ont, då? Mår du illa också?

Elev 2: Nej, det är inte det ... Jag behöver en tablett. Nej men, alltså ... jag har inget mensskydd och så har jag jätteont. I ryggen också, faktiskt.

Skolsköterska: Ja, en binda kan du få här av mig. Men har du verkligen så ont att du måste gå hem?

Elev 2: Ja, det är jättejobbigt.

Skolsköterska: Brukar du ha så här ont varje gång så att du inte kan vara med i skolan?

Elev 2: Ja.

Skolsköterska: Men det låter ju inte bra, då får vi ju boka in en tid så vi kan se hur vi kan hjälpa dig. Det är inte meningen att du ska ha så ont ...

Samtal 3

Skolsköterska: Hej! Hur är det med dig då? Vad kan jag hjälpa dig med?

Elev 3: Nej, alltså, det är ... jag vet inte ... jag vet inte riktigt vad jag ska göra. Jag har rast och så satte jag mig här bara.

Skolsköterska: Jaha. Du kanske ska komma in lite och prata då. Välkommen!

Jaha. Så du vet inte riktigt vad du ska göra när det är rast. Du umgås inte med någon annan i klassen alltså?

Elev 3: Nej, jag känner ingen riktigt i min klass.

Skolsköterska: Umgås du med någon annan på skolan då? Du kanske känner någon i någon annan klass?

Elev 3: Njaa. Jag brukar heja på några från min gamla skola ibland. Men jag pratar liksom aldrig med dem. Det är som att ingen riktigt vill vara med mig ...

Skolsköterska: Hur är det när ni har lektioner? Känns det bättre då?

Elev 3: Nja, det är ganska jobbigt då. När jag måste svara på någon fråga till exempel, så riktigt hör jag hur de viskar kommentarer och ibland slänger de papperstussar på mig också när lärarna inte ser.

Skolsköterska: Oj då, det låter verkligen inte bra. Så ska du inte behöva ha det. Hur brukar det vara när du går och äter då?

Elev 3: Jag äter inte så ofta här på skolan. Jag är inte så hungrig. Jag brukar äta hemma. Det ändå aldrig är någon som vill sitta med mig.

Skolsköterska: Ja, det här förstår jag känns jättejobbigt för dig. Vad bra att du kommer hit nu. Det här måste vi reda ut tillsammans ...

Samtal 4

Skolsköterska: Hej och välkommen. Du hade ju bokat tid med mig idag?

Elev 4: Ja. Jag har ett problem.

Skolsköterska: Vad är det för problem då?

Elev 4: Ja, jag vet inte riktigt. Jag är alltid så trött.

Skolsköterska: Jaha? Hur länge har det varit så då? Sover du ordentligt?

Elev 4: Ja, jag försöker alltid gå och lägga mig i tid, men har alltid svårt att somna. Så därför är det liksom jobbigt att gå och lägga sig. Och somnar jag, så vaknar jag efter någon timme och sedan kan jag inte somna om. Jag tänker hela tiden på min familj och jag vet inte om vi får stanna och pappa är sjuk och mamma måste jag hjälpa med allt möjligt hela tiden ... Ja jag vet inte... och min syster, hon gör allting så rätt hela tiden. Hon har fått jättebra betyg men jag ... Så mamma tycker säkert att ... Ja, jag vet inte men jag bara inte *kan* koncentrera mig och så är jag ju så trött jämt så jag kommer inte ihåg vad vi hade för läxa och sedan så blir det fel på allt och så...

Skolsköterska: Stopp, stopp. Det här var mycket på en gång. Du har svårt att sova för att du tänker på svåra frågor. Nu tar vi allt i lugn och ro, en sak i taget. Kan du berätta lite mer om hur du har det? Hur är det till exempel med ...

Det är verkligen inte så konstigt att du mår som du gör. När det är tyst på natten, då tänker man mycket och det blir svårt att sova. Det förstår jag. Har du själv några tankar om vad du skulle behöva för att må bättre och kunna sova?

Elev 4: Vet inte.

Skolsköterska: Men, vad gör du när du inte kan sova? Har du själv någon metod, någon idé om vad som kan hjälpa dig? Vi har ju en kurator på skolan som är duktig på att prata om det som känns jobbigt, när man har "ont i själen" liksom. Annars så kan jag tipsa om ...

Kapitel 4 SKOLARBETET

Hör 7 Hur var det i skolan idag?

Lyssna på samtalet mellan Kornelia och hennes pappa. Kornelia har just kommit hem och hennes pappa vill veta hur hon har det i skolan. Vad är det han inte riktigt litar på?

Pappa: Hur var det i skolan idag?

Kornelia: Jodå, det var väl bra.

Pappa: Vad gjorde ni för något?

Kornelia: En massa. Vi såg på film, hade idrott och sedan hade vi prov på samhällskunskapen.

Pappa: Oj, hade du läst på till det då?

Kornelia: Ja, då. Lite då och då, på håltimmarna.

Pappa: Men, då är det väl inte någon lugn och ro, eller?

Kornelia: Nej, sådär. Det mesta läste jag på bussen.

Pappa: Men hallå, på bussen? Det räcker väl inte.

Kornelia: Jo, men jag åker ju buss typ en halvtimme varje dag.

Pappa: Jag som trodde du mest var på Facebook och Insta då, eller lyssnade på musik. Det är väl vad du gör mest, är det inte så?

Kornelia: Inte så mycket som du tror. Och jag försöker faktiskt låta bli med det när jag pluggar.

Sedan kommer jag ihåg ganska bra vad vi gör i skolan. När vi snackar mycket om något minns jag det. Vi grupperbetar och sådant. Det gick ganska bra på provet, pappa. Hetsa inte upp dig.

Pappa: Jag hetsar inte upp mig. Jag fattar bara inte riktigt hur du lär dig saker när du nästan aldrig pluggar här hemma.

Kornelia: Du vet väl inte allt vad jag gör heller. Jag kanske pluggar mer än du tror. När Fehmi och Mira var här i helgen gjorde vi faktiskt skoljobb också. Vi pratade om boken vi håller på och läser på svenskan just nu. Vi ska ju skriva någon slags loggbok under tiden. Och sedan förklarade jag det där med procent för dem.

Pappa: Ja, ja, det är bra. Jag litar på dig.

Kornelia: Gör du? Det gör du väl inte.

Pappa: Nja, jag får försöka göra det då. Men jag skulle vilja att du berättar lite mer för mig vad du gör och vad du lär dig i skolan. Det kanske är bra både för dig och mig.

Kornelia: Kanske det.

Pappa: Jag skulle ju också kunna hjälpa dig med läxorna ibland, så som vi gjorde förut.

Kornelia: Jag ska försöka tänka på det. Nu ska jag i alla fall bestämma vad jag ska ha på mig på praktiken imorgon.

Pappa: Va, praktik? Det har du inte sagt något om ... Vad kull!

Hör 8 Hur jobbar ni i skolan?

En tjej som heter Nimo och en kille som heter Meron träffas vid busshållplatsen och står och pratar. De känner varandra väl, eftersom de gick i samma klass förra året. Men nu går de i olika skolor och står och väntar på en buss som aldrig verkar komma. De börjar jämföra hur de har det på sina nya skolor. Vi kommer in mitt i samtalet.

Lyssna på Meron och Nimo när de pratar om olika sätt att arbeta i skolan. Vad är de inte överens om?

Nimo: Lärarna ger oss ofta grupparbete. Sjukt ofta. Fattar inte varför. Jag tycker mycket bättre om när läraren pratar och vi får anteckna det som är viktigt. Då lär man sig verkligen något.

Meron: Vad har ni haft för grupparbeten då?

Nimo: Som jag sa, vi har haft massor. I nästan vartenda ämne. Ärligt talat blir jag lite less på det. Ibland när vi grupparbetar snackar vi ju bara skit och inget blir ordentligt gjort.

Meron: Ja, det känner jag igen. Det är bara så jobbigt när man hamnar i en grupp där ingen kommer förberedd eller tänker på att ta ansvar.

Nimo: Vissa bara glider med och så är det bara en eller kanske två som gör hela jobbet.

Ibland är jag en av dem - men inte alltid förstås.

Meron: Vi har ganska ofta "eget arbete" i min klass här. Fast det är inte riktigt på samma sätt som i vår förra klass där man verkligen satt ensam utan att få någon hjälp. Eget arbete gillade jag inte då, men nu är det något helt annat.

Nimo: Det gillade inte jag heller. Men hur funkar eget arbete i din skola nu då? Eget arbete är väl eget arbete?

Meron: Nej, men på min skola är det på ett annat sätt. Läraren säger till oss att vi gärna ska hjälpa varandra och går runt och kollar hela tiden, frågar "Hur går det?" typ tusen gånger. Och sedan efter ett tag så drar hon ihop några stycken och säger något i stil med att "Nu är ni fem stycken som verkar ha fastnat på samma grej. Lyssna här nu så ska jag ge er lite ledtrådar." Och så får vi fem lyssna och ställa frågor tills vi fattar vad och hur vi ska göra och sedan får vi gå tillbaka till våra platser och fortsätta.

Nimo: Blir inte det pinsamt då?

Meron: Nja, i början tyckte jag det var lite skämmigt, men nu tycker jag att det är helt okej. Jag känner att jag får lättare att förstå och sacker inte efter. Så nu gillar jag faktiskt "eget arbete".

Nimo: Vi har mest föreläsningar i min nya klass. Det gillar jag. Jag lär mig när jag får lyssna och anteckna.

Meron: Nej, jag har svårt för föreläsningar. Jag har svårt att sitta stilla och lyssna så länge. Men det funkar förstås bättre när de visar bilder till. Då hänger jag med.

Nimo: Ja, bilder är bra.

Meron: Eller ännu hellre film. Att få se gör att jag både förstår och kommer ihåg.

Nimo: Va? Filmer? Nej, då blir jag bara sömnig och sedan är det så många som messar och håller på. Det fungerar bara inte.

Meron: Va? Har ni inte samlat in alla mobiler redan när ni börjar lektionen?

Nimo: Nej. Eller jo. På de flesta lektionerna. Men det går ju faktiskt att chatta via datorn också.

Meron: Hos oss måste vi stänga locken på datorerna så fort det är genomgång. Och alltid lämna ifrån oss mobilerna.

Nimo: Oj, det låter hårt. Är de lika hårda med läxor också på din skola?

Meron: Ja, vi har läxor hela tiden.

Nimo: Och vi får nästan inga läxor alls. Det tycker jag är lite konstigt. Fast vi får något de kallar för beting. Att vi själva ska planera hur vi ska läsa och lära oss flera kapitel i boken. Och så blir det prov eller inlämningsuppgift sedan. Det är faktiskt jättestressande. Jag vill hellre ha läxor.

Meron: Va? Jag tror faktiskt att vi har det ännu stressigare. Lärarna ger oss läxor till nästan varenda lektion. Och så är det läxförhör. Ibland skriftligt, ibland muntligt. Det får man aldrig veta innan. Svinjobbigt, faktiskt. Man måste liksom hela tiden vara på topp. Då är det bättre med grupparbeten faktiskt.

Nimo: Va? Gillar du grupparbeten nu, Meron?

Meron: Ja, jag tror det. Kanske för att jag har börjat säga ifrån.

Nimo: Vadå? Vad har du sagt?

Meron: Till exempel att jag tycker det är orättvist om inte alla hjälper till lika mycket. Och att det är bra om vi hjälper varandra, istället för att bara dela upp allt i olika delar och jobba var och en för sig.

Nimo: Det där låter ju riktigt bra! Inte likt dig, riktigt.

Kapitel 5 FRAMTIDEN

Hör 9 Vad är viktigt?

Lyssna på vad några ungdomar svarar på en intervjufråga om vad de tycker är viktigt i livet.

Nummer 1

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Tjej: För mig är det viktigt att må bra fysiskt. Att känna mig frisk. Och sedan förstås allt det där med relationer. Vänner och kärlek. Och så är det viktigt att känna att allt har någon mening. Att veta varför man finns till.

Intervjuare: Hur menar du då?

Tjej: Om man vaknar på morgonen och inte har någon direkt plan så är ju det jätteskönt, allt är öppet och oplanerat. Det känns bra en dag eller två. Men om det blir en lång period som är så, då blir allt liksom meningslöst. Man måste ju ha något slags mål i tillvaron. Något att sträva efter. Det är nog allra viktigast – att man vet vart man är på väg.

Nummer 2

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Kille: Att vara lycklig.

Intervjuare: Vad gör dig lycklig då?

Kille: Att få leva det liv jag vill leva. Frihet liksom. Att kunna välja själv var jag vill bo och med vem jag vill bo. Att ingen annan ska bestämma över mig och mitt liv. Att ingen ska säga till mig vad som är rätt och fel, eller vad jag måste göra.

Nummer 3

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Tjej: Att älska och vara älskad, så relationer är alltså väldigt viktiga för mig. Jag tror också att Gud har en plan och en mening med mitt liv och jag tror att det handlar om att jag ska jobba med att hjälpa människor på något vis. Det tycker jag är viktigt, att hjälpa andra. Det ger livet mening.

Nummer 4

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Kille: Ja, det är förstås mycket som är viktigt men för mig handlar det nog faktiskt om det här med att få barn. Det kanske du tycker är konstigt ...

Intervjuare: Nej, det gör jag inte.

Kille: Jag har liksom ingen familj kvar. Inte som jag vet i alla fall. Och därför känns det extra viktigt för mig att få barn. Att släkten på något sätt lever vidare i alla fall. Sedan vill jag ju ha en familj bara för min egen skull också. Det är tråkigt att bo ensam och inte känna att man är en del av något större.

Nummer 5

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Tjej: Jag vill bli klar med skolan så fort som möjligt.

Intervjuare: Varför vill du det då?

Tjej: Jag är trött på att gå här. Det känns som ett fängelse. Jag vill bara bli klar så fort som möjligt och få ett jobb. Känna att det är jag som bestämmer helt enkelt.

Intervjuare: Vad är det för jobb du vill ha då?

Tjej: Något där man tjänar mycket pengar. Då ska jag jobba som bara den ett bra tag och sedan ska jag bara vara ledig.

Intervjuare: Vad ska du göra när du blir ledig då?

Tjej: Upptäcka världen. Ut och resa. Gärna ihop med någon kompis eller två. Jag skulle vilja komma till alla de där spännande platserna som man ser i filmerna. New York. Australien. Japan. Att inte bara fastna här – det är viktigt för mig. Jag vill uppleva nya saker. Kanske flyttar jag till Paris eller Los Angeles och blir fotomodell eller nåt.

Nummer 6

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Kille Att få uppehållstillstånd. Som det är nu går jag bara och väntar hela tiden.

Det är jättejobbigt. Får jag uppehållstillstånd kommer jag att vara lycklig och tacksam resten av mitt liv. Jag skojar inte. Och jag skulle ägna mitt liv åt att hjälpa andra som har det svårt på något sätt.

Nummer 7

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Tjej: Jag vill bo i ett hus på landet och hålla på med allt som jag gillar.

Intervjuare: Och vad är det då?

Tjej: Ja, dels vill jag ju kunna utvecklas konstnärligt. Jag gillar både att teckna och att dreja. I ett eget hus skulle jag kunna få plats med en drejskiva utan att det stör någon annan. Dels skulle jag vilja odla min egen mat. Jag är trött på allt plastinpackat, trött på all skräpmat och bara tanken på alla djurfabriker gör mig både ledsen och upprörd.

Intervjuare: Så då ska du leva på dina egna grönsaker i ett hus på landet då?

Tjej: Självklart måste jag ju få in pengar på något sätt också. Men jag kan tänka mig att dra ner på utgifterna, bara jobba precis så lite som behövs för att få det att gå ihop. Allt för att ha tid att göra något för att stoppa all skit som finns här på jorden. Vi måste börja nu innan det är för sent!

Nummer 8

Intervjuare: Vad är viktigt i ditt liv?

Kille: Hmmm. Jag vet inte. Lycka, kanske. Att man gör det man vill göra. Kanske. Det är svårt att veta vad man ska svara på det. Vad tycker du själv är viktigt?

Intervjuare: Vad som är viktigt i *mitt* liv? Ja, det var en svår fråga.

Hör 10 Yrkesdrömmar

Lyssna på när två kompisar, en kille och en tjej, pratar om sin framtid. Är deras planer realistiska?

Kille: Har du bestämt dig för vad du vill bli?

Tjej: Ja, det tror jag, har du?

Kille: Nej, jag funderar på om jag vill bli förskollärare eller lärare för äldre barn.

Tjej: Jaså. Ja, men ska *du* verkligen jobba med småbarn?

Kille: Vad då, varför skulle jag inte kunna göra det?

Tjej: Ja, men det är ju nästan bara tjejer som går sådana utbildningar. Och tänk om föräldrarna på dagiset inte vill att en kille ska ta hand om deras barn. Och sedan får du nog ingen bra lön heller.

Kille: Ja, men det är så orättvist. Varför skulle man få lägre lön bara för att man jobbar med *små* barn. Det är väl egentligen ännu svårare att ta hand om förskolebarn än att vara lärare på högstadiet eller gymnasiet. Förskollärare borde verkligen få bra lön.

Tjej: Jo, på sätt och vis. Men högstadielärare måste ju kunna en massa ämnen också, tänker jag. Så, vilka ämnen skulle du ha om du blev högstadielärare då?

Kille: Bild eller slöjd, tror jag.

Tjej: Oj. Ja, du har ju alltid varit bra på sådant där praktiskt. Men vad säger dina föräldrar då? Vill inte de att du ska gå i deras fotspår och jobba i företaget?

Kille: Nej. De tycker att jag ska bli tandläkare eller apotekare eller något sådant bara för att jag har bra betyg i matte och fysik och sådana ämnen. Ja, eller ingenjör kanske... Men det verkar inget kul, tycker jag. Jag vill jobba med människor och gärna barn. Det måste vara det viktigaste som finns att uppfostra barn, tänker jag.

Tjej: Ja, men att vara med småbarn hela dagarna är ju skitjobbigt. Du kommer att tröttna när du fattar vilket jobbigt jobb det är.

Kille: Vilket jobb är inte jobbigt då?

Tjej: Jo, det är klart, fast om man nu ska ha ett *jobbigt* jobb ska man ju i alla fall tjäna mycket pengar, tycker jag. *Jag* tänker mycket på lönen när jag funderar på vad jag vill bli. Om jag får en bra lön så kan jag bo precis var jag vill och göra vad som helst. Jag har inte lust att bara flytta runt i en massa andrahandslägenheter hela tiden. Jag vill ha bra jobb, bra lön och kunna köpa en fin lägenhet.

Kille: Men om du flyttar till någon mindre ort kan du ju hyra lägenhet och slipper bo i andra hand. Det tjuatar alltid mina kusiner om. De har egna lägenheter allihop bara för att de inte bor i storstan ... Men vad ska *du* göra då, som ger dig den där fantastiska lönen?

Tjej: Jag ska bli jurist eller ekonom. Då får jag ett bra jobb och så jobbar jag mig uppåt i företaget eller på firman. Och så får jag ha på mig snygga kläder på jobbet också. Helst

skulle jag jobba på något stort företag så jag kanske kan få jobba utomlands i några år. Jag vill inte gifta mig förrän jag har ett bra jobb och en bra lägenhet och jag vill att min partner ska ha ett bra jobb också.

Kille: Ha, ha. Det där är inte så lätt som du tror. Och så kommer du säkert bli kär i en förskollärare eller en konstnär som har jättedålig ekonomi.

Tjej: Du menar en sådan som du då?

Kille: Ja, precis en sådan snygg, snäll och klok person som jag. Och så gillar jag barn också. Då kan du ju jobba och tjäna alla dina pengar när jag tar hand om barnen. Ett perfekt par helt enkelt!

Tjej: Ett väldigt ovanligt par eller hur! Du är rolig du!

Kille: Ja, eller bara smart.

Kapitel 6 KÄRLEK OCH DEMOKRATI

Hör 11 En sång om kärlek

Lyssna när Kenny Håkansson sjunger. Han har tonsatt en dikt av poeten Karin Boye. Vad handlar sången om?

Jag vill gärna stå på gatan här och frysa,
För att se två fönster på en gavel lysa.
Den som bor därinne är mig mycket kär,
Jag blir sjuk i hjärtat när det lyser där.

Jag vill gå till hörnet, jag vill långsamt vända,
Så att jag får se dig skymta fram kanhända.
Att du är så nära... Varför står jag här?
Jag blir sjuk i hjärtat när det lyser där.

Hör 12 Den första kärleken

Lyssna på fyra personer som berättar om sin kärlek. Hur kan det gå till när människor träffas, blir kära och kanske blir ihop?

Person 1

Det var på en fest hos några vi båda kände. Det var ganska mycket folk och vi hamnade tillsammans i ett hörn med några andra. Men det var bara hon och jag som pratade hela kvällen. Jag minns inte om vad, men jag minns att vi skrattade mycket. När vi skulle gå hem gav hon mig sitt nummer och sa att det vore kul att fortsätta prata någon gång.

Det tog flera dagar innan jag vågade ringa. Det var svårt att veta hur länge jag skulle vänta. Jag ringde efter tre dagar och vi bestämde att vi skulle se en film ihop. Jag minns inget av filmen. Jag tänkte bara på att hon satt bredvid och var hon hade sina händer. Efter bion gick vi och tog en kaffe och då pratade vi också länge. När vi skulle gå kramade hon mig och gav mig en puss på kinden.

På fredag ska vi ses igen. Hon har bjudit hem mig. Det känns väldigt pirrigt och spännande. Kanske kan det bli vi.

Person 2

Det var min danslärare. Jag fattade inte att jag var kär, förrän någon i dansgruppen frågade mig efter en fest, om det var något mellan oss. Jag fattade ingenting. Vadå? Ihop? Vi? Men sedan efteråt började jag tänka på det där, alltså att andra trodde att vi var ihop eller att de såg att vi var förälskade. Då först fattade jag att alla mina glada, härliga känslor inför dansen hängde ihop med att det var min danslärare jag var kär i. Jag hade liksom inte tänkt på att jag kunde vara kär i en tjej.

Strax efter det reste hon iväg på en lång resa, men då började vi skriva till varandra på nätet och det gjorde vi både dag och natt till slut. Vi insåg att vi hade så mycket gemensamt att skriva om och det enda jag kunde tänka på var, vad hon skulle svara på mitt senaste meddelande. Sedan, efter ett par veckors skrivande erkände vi också för varandra att vi var kära, så då det blev också många långa samtal efter det, i telefonen också alltså.

Vi kysstes första gången på flygplatsen när jag mötte henne efter resan. Allt kändes så lätt och så rätt! Nu har vi varit ihop i tre år och bott ihop i två. Hon är den vackraste och mest inspirerande person jag vet. Jag blir så stark av henne.

Person 3

Spanade mycket på en person på skolan. Tyckte hon såg så härlig ut, men vågade inte ta kontakt. Kunde inte låta bli att tänka på henne. En gång när jag såg henne, och jag var tillsammans med min kompis, bad jag henne ta ett kort på oss. Tackade mycket, log men försökte inte visa vad förtjust jag var i henne. Sen hände inget mer.

Nästa gång vi sågs i korridoren i skolan var det ju naturligt att säga "Hej! Läget? och sådant." och det fortsatte i flera veckor. Efter ett tag blev det så att vi började prata mer och mer. Nu är vi ihop! Hur det egentligen gick till vet jag inte, men jag är säker på att om jag inte hade vågat fråga henne om att ta den där bilden på mig och min kompis, hade det inte varit vi två nu.

Person 4

Första kärleken, ja det minns jag. Jag var väl tio eller nåt och han var säkert 30. Vi bodde grannar och han hade en jättefin bil som han putsade på ute på gatan. Jag fotograferade honom i smyg bakom min gardin och var så förälskad, på avstånd. Jag skrev hans namn överallt.

En gång fick jag åka med honom i bilen när jag missat bussen. Som jag minns det sa jag inte ett ord utan satt och tittade ner på mina skor hela vägen.

Jag blev så besviken när det sedan visade sig att han hade en tjej, i sin egen ålder förstås, som också fick åka i hans fina bil.

Nu är han en ganska vanlig tunnhårig gubbe med rund mage, och jag skrattar åt minnet att han var min första kärlek.